

Kirjoittaja on työskennellyt tietotekniikka-alalla vuodesta 1998 lähtien sekä ohjelmistotuotteita kehittäjänä että useamman projektiliiketoimintaa harjoittavan yrityksen palveluksessa. Hän työskentelee nykyisin Samcom Oy:ssä järjestelmäarkkitehtina.

IT-arkkitehti asiakkaalla

IT-arkkitehdin tehtäväkenttä vaihtelee paljon eri yrityksissä. Myös henkilökohtaiset kiinnostuksen kohteet muokkaavat suuresti arkkitehtina toimivien henkilöiden toimenkuvaa. Järjestelmätoimittajilla työskentelevien arkkitehtien toimenkuviissa on kuitenkin myös usein toistuvia yhteisiä piirteitä, joihin tehdään artikkelissa lyhyt katsaus. Kirjoittaja toimii järjestelmäarkkitehdin nimikkeellä ohjelmistoprojekteja tekevässä asiantuntijayrityksessä, joka työllistää tällä hetkellä 15 henkilöä.

Asiakastyö kaiken A ja O

Järjestelmäarkkitehdin työ painottuu yleensä projektitaloissa paitsi toteutettavien projektien elinkaaren eri vaiheisiin, niin myös projektien myyntivaiheeseen, jossa järjestelmäarkkitehdillä on selvä ja tärkeä rooli myynnin tukitehtävissä. Tämä tarkoittaa esimerkiksi osallistumista myyntipalaveriin, jossa tarvitaan teknistä tukea, tarjousten ja niihin sisältyvien ratkaisuehdotusten valmistelua sekä työmäärien arviointia. Erityisesti jälkimmäinen on varsin mielenkiintoinen tehtävä, sillä asiakkaat (ostajat) suosivat yleisesti kiinteähintaista hinnoittelumallia myös tapauksissa, joissa epävarmuustekijöitä on paljon. Tämä edellyttää varsin hyvää kommunikaatiokykyä ja halua asiakkaan yhteyshenkilöiden kanssa, jotta välitulos eli tarjous voi olla molempia osapuolia tyydyttävä.

Projektien elinkaaren eri vaiheissa tapahtuvan asiakaskommunikaation roolia on vaikea korostaa liikaa. Toimittajan kannalta eräs keskeinen asia on asiakasvaatimusten riittävän hyvä ymmärtäminen. Tässä arkkitehdillä on usein tärkeä tehtävä eli ymmärryksen siirtäminen omaan organisaatioon - ainakin teknisten kysymysten osalta. Tiedon siirto on erityisen tärkeää sovellettaessa ketteriä ohjelmistonkehitysmenetelmiä, joissa tyypillisesti pyritään minimoimaan kirjallisen dokumentoinnin osuutta ja mahdollistamaan ns. jatkuva muutos. Toteutus voi siis lähteä käyntiin, kun tiedetään esimerkiksi 50 - 80% lopullisista vaatimuksista.

Ihannetilanne eli aina käytettävissä oleva asiakas, ns. on-site customer, on valitettavan usein vain kaunis tavoite ja hyviä arvauksia pitää pystyä tekemään organisaation sisäisen tietämyksen perusteella. Tämä tosin vaihtelee asiakaskohtaisesti ja jotkut asiakkaat todella ymmärtävät toisia paremmin kommunikaation merkityksen lopputulosten kannalta - ja panostavat sekä omaan saatavuuteensa että palautteen antamiseen.

Suunnitteluosaaminen ydinosaamista

Usein toimittajan arkkitehdin työn erääksi keskeiseksi ja mielenkiintoiseksi osaksi voidaan tiivistää kolmella sanalla "asiakkaan ongelman ratkaisu". Vaikka laajemmin ajateltuna tämä on koko toimittajan projektiryhmän tavoite, niin monesti arkkitehdillä on keskeinen tehtävä valita ratkaisutapa, ratkaisumalli tai soveltuva tuote, joka täyttää asiakkaan vaatimukset mahdollisimman hyvin. Lisäksi arkkitehdin on otettava suunnittelussa huomioon myös muita tavoitteita esimerkiksi ylläpidettävyyden ja käytettävien standardien suhteen. Tällä pyritään mahdollistamaan ohjelmiston pitkä elinkaari, johon asiakasvaatimukset eivät välttämättä ota kantaa.

Tämän tehtävän perusedellytys on luonnollisesti hyvä tekninen osaaminen ja kokemus erilaisten ratkaisujen soveltamisesta erityyppisiin ongelmiin. Parhaan ymmärryksen sovellettavista tekniikoista saa, kun on korkean tason suunnittelutehtävien lisäksi tehnyt ihan käytännön toteutustyötä. Tämä osaamisen ylläpitoon liittyvä ja alalla varsin yleinen mielipide edellyttää, että toimittajan arkkitehti osallistuu säännöllisesti toteutukseen esimerkiksi tekemällä toteutusiteraatioissa nopeita ns. spike -tyyppisiä ratkaisuja tai toteuttamalla valitun arkkitehtuurin mukaisen rungon ennen toteutusvaiheen iteraatioita. Jälkimmäisestä on apua siihen, että järjestelmä toteutetaan suunnitellun arkkitehtuurin mukaisesti.

Käytäntöjä asiakkaalta toimittajalle - ja päinvastoin

Projekteissa noudatettavat käytännöt riippuvat paitsi toimittajasta, niin usein myös asiakkaasta. Jotkut asiakkaat määrittelevät varsin tarkkaan työkalut ja prosessit, joita heidän projekteissaan tulee noudattaa. Toimittajan vastuulle jää tällöin sovittaa omat prosessinsa asiakkaan vastaaviin siten, että sekä asiakkaan prosessin asettamat vaatimukset että toimittajan oman organisaation vaatimukset täyttyvät. Tämä työ painottuu luonnollisesti asiakassuhteen alkupäähän: myöhemmissä projekteissa noudatetaan helposti aiemmista projekteista opittuja yhteisiä toimintatapoja.

Toimittaja voi myös viedä toimintatapoja asiakkaalleen: yleisimmin tämä koskee määrittelyvaiheen (elaboration) tai siirtymä- ja käyttöönottovaiheen (transition) toimintatapoja, esimerkiksi testaustapoja, testaushavaintojen raportointitapoja taiaensu- ja tuotantoonsiirtokäytäntöjä. Varsin usein tapaa asiakkaita, joilla ei

ole vakiintuneita toimintatapoja esimerkiksi edellä mainittujen asioiden suhteen. Tällöin voi olla asakkaan etu, että toimitusprojektin tavoitteeksi otetaan varsinaisen järjestelmätöimituksen lisäksi jonkin prosessikäytännön käyttöönotto. Näin toimien voidaan saada aikaan parannuksia menetelmiin ilman suuria erillisiä investointeja.

Muuttuva toimenkuva

Nykyiset ketterät ja käyttäjälähtöiset ohjelmistonkehitysmallit asettavat myös arkkitehdin perinteisen työnkuvan uuden tarkastelun kohteeksi.

Monien ketterien menetelmien korostaessa tiimin toimintaa kokonaisuudessaan ja tiimin jäsenten vastuunottoa samalla kun etukäteen suunnitellun ja dokumentoidun suhteellinen paino on vähentynyt, sopeutuminen muutokseen on ollut paitsi projektien niin myös arkkitehtien edessä. Joustavuus, prosessien järkevä soveltaminen ja erityisesti jatkuvan parantamisen mentaliteetti nousevat mainittujen perusasioiden, suunnittelutaidon ja asiakaslähtöisyyden, rinnalle. Vain muutos on pysyvää – paitsi prosesseissa niin myös myös arkkitehdin toimenkuvassa.

SYSTEEMITYÖLEHDEN JUTTUSARJA
KERTOO YHDISTYKSEN TOIMINNASTA.

SYTYKE SUUNNITTELU- KOKOUS TVÄRMINNESSÄ

Eletään lokakuun viimeistä lauantaita. On kostea, syysilma, tänä vuonna tässä ja nyt talven tulosta ei ole vielä tietoaakaan. Sytyke ry:n vuosikellon mukaan on aika miettiä tulevaa vuotta.

Tvärminneen ovat kokoontuneet: Minna, Paula, Mitro, Seppo, Markku, Tarja, Juha ja Lea.

Ensimmäistä kertaa meillä on myös ammatilaiset vetämässä kokousta Dazzlen Heli Vähätiitto ja Jari Ukkonen.

Päivän aiheet kuulostavat kolutuilta, mutta yhdistyksen puheenjohtaja perustelee, miksi näin: - itsekkäistä syistä, koska hän on ensimmäistä vuotta mukana. Hyväksymme perustelun.

Heli, fasilitaattorimme, aloittaa esittelynsä: "On mukava olla nörttiympäristössä" – onkohan tuo ennakkoluulo. Nörttihän kalskahtaa IT-ammattilaisen korvassa eristäytyneeltä puurtajalta, jonka koko elämä kenties on koodin väentämistä. Myöhemmin päivällä selviää, mitä

nörtti tarkoittaa Helille. Hän puhuu kunnioittavasti kehittämisen mentaliteetista ja siitä kuinka nörtit luovat asioita myös virtuaalisesti.

Kirkastetaan ajatuksia

Päivän tavoitteena on saada Sytyke ry:n peruslinjaukset päivitettyä:

- Mission kertaus,
- Mistä tultu – mihin menossa
- Vision kirkastaminen
- Strategiset toimenpiteet
- Vuoden 2008 teemat

Kerrataan termit. Lauri astuu näyttämölle ja latelee kuin apteekin hyllyltä lyhyesti ja ytimekkäästi:

MISSIO

- Olemassa olon tarkoitus

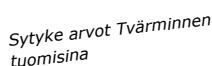
VISIO

- Haluttu tila tulevaisuudessa

STRATEGIA

- Miten sinne päästään

Teksti: Lea Virtanen

täydymme lapsiksi ja leikimme. Nämä aikuiset kertovat systeemityön olevan pelien tekemistä. Toinen ryhmä puolestaan kertoo saman päiväkotilapsille. – En tiedä miten lopulta leikkimme onnistui, mutta siitä kiteytetään missiomme avainsanoja: konkreettisuus, yhdessä tekeminen, hauskapito, toisilta oppiminen, joista missio väännettiin muotoon:

➔ "Hypetystä tervejärkisesti"

Fläppien edessä on tungosta. Paperit täyttyvät.

Lopputoteamus on, että Sytyke ry:llä on hyvä brändi, joka ei ole laajasti tunnettu. - Siinä on tulevalle hallitukselle haastetta.

Vakavaa keskustelua ja pohdintaa...

Mielenkiintoinen päivä tähän mennessä. Nyt istutaan puolikaarissa. Fasilitaattorit kirjoittavat hiki hatussa. Lauri nousee seisomaan ja pitää jälleen puheen. Laurin puheissa on asiaa ja insinöörimäistä täsmällisyyttä, joka on perua 12 vuoden työskentelystä insinöörien kanssa.

Pohditaan, että yhdistyksemme tavoite on saavuttaa ohjelmistotyöntekijät ja tavoitteena on lisätä yhdistyksemme tunnettuutta.

Ohjelmistotuotanto/Systeemityö... Sitä pohditiin. Kuka ymmärtää mitenkään? Joidenkin mielestä meidän jäsenistömme tekee omalle organisatiolle tai nimetylle asiakkaalle tietojärjestelmiä. Keskustelu siirtyy palvelutuotantoon. Lauri nousee jälleen: autoja voidaan pysäköidä kadulle. Tämä on ominaisuus. Kun laitetaan parkkimittari, niin kyseessä on jo palvelu. Taas saatiin ahaa-elämys.

Päivän saldo on tässä vaiheessa 12 sivua fläppejä visioon liittyen ja muita asioita 10 fläpillistä. Keskustelu on vakavaa ja ideoita heitellään totuttuun tapaan yhteen ääneen. Nörttiporukkaa pitää jo toppuutella.

Visiot vuosille 2008, 2010, 2012, joita työstetään uusissa ryhmissä:

Vuonna 2010 Sytyke tarjoaa nykyistä enemmän kanavia tavoittaa monimuotoinen kohdeyleisö. Maailma muuttuu ja meidän on muututtava mukana.

Vuonna 2012 tavoitamme kaikki, jotka tekevät ohjelmistoja Suomessa. Haasteena on, että me emme tiedä, paljonko potentiaalisia ohjelmistotyöntekijöitä Suomessa on?

Työstetään 2008 vuoden teemoja

Ryhmäjako tehdään heittämällä palloja. Tarkat osuudet kuuluvat ryhmään yksi. Hutilukset kuuluvat ryhmään kolme. Tehtävänä on miettiä vuoden 2008 teemoja neljään lehteen ja koko vuoden yhteinen teema. Pisteytämme potentiaalisia lehden teemoja ja mietimme mitä hyötyä on Sytyke-jäsenyydestä, näitä ovat mm.:

- Laivaseminaari on edullisempi (jäsenistölle parempi palvelu kuin muille)

- Jäsenet saavat lukea lehden vuotta aikaisemmin kuin muut

Ja seuraava harjoitus on klo 16:30, jolloin edelleen pureskellaan visiota. Tavoitteena on keskittyä ratkaisun laatuun. Mitä pitää muuttaa tai tehostaa, jotta tavoitteisiin päästään? Jokainen ryhmä keskittyy valitsemaansa kohtaan ja etsii ratkaisuja nykytilan osalta.

Lopuksi väännetään yhteistyössä visiosta strategia. Jokaiselle kohdalle kuvataan nykytila, tavoitetila, toimenpide, vastuuhenkilö ja mittarit.

Päivän työstä jää hyvä tunne. Yhteistyö Helin ja Jarin vetämänä sujui tehokkaasti ja aktiivisesti.

Kymmeneltä illalla katsotaan filmiä vuoden takaisesta suunnitteluseminaarista ja sen jälkeen juttu siirtyy jatkotoimenpiteisiin ja konkretiaan päivän tulosten pohjalta.

Aamulla runnetaan puheenjohtajan vetämänä toimintasuunnitelma ja budjetti kasaan vuodelle 2008. Suunnitteluviikonloppu on tuottanut suunnan, jota seuraava hallitus lähtee toteuttamaan ja autokunnat starttaavat kohti pääkaupunkiseutua.

Näin muovautuu visio

